บทความวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี

ประเสริฐ เล็กสรรเสริญ [*] **อริศรา เล็กสรรเสริญ** [†]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ แรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี วิธีดำเนินการวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ 1) การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของประเทศไทย ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความมั่นคงในชีวิต ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม 2) แรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านแรงงาน สิ่งของเงินทองและบริการ และการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และ 3) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ คณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและพักอาศัยอยู่ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 478 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคุณเพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย พบว่า 1) การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของจังหวัดนนทบุรีในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง 2) แรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง 3) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ สวัสดิการผู้สูงอายุด้านสังคม แรงสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ และแรงสนับสนุนทางสังคมด้านแรงงาน สิ่งของเงินทอง และบริการ มีข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการในการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะในประเด็นการจัดหาสถานที่เพื่อสนับสนุนการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น และเพิ่มแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุด้านแรงงาน สิ่งของเงินทองและบริการโดยเฉพาะในประเด็นการได้รับความช่วยเหลือทางด้านการเงิน โดยให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุด้านสังคม แรงสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ และแรงสนับสนุนทางสังคมด้านแรงงาน สิ่งของเงินทอง และบริการ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: สวัสดิการผู้สูงอายุ, แรงสนับสนุนทางสังคม, คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ, จังหวัดนนทบุรี

[*] อาจารย์ ดร., คณะสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, Email: leksansern@hotmail.com

[†] รองศาสตราจารย์ ดร., คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล, Email: arisara.lek@mahidol.ac.th (Corresponding author)

(Received: 16/11/24, Revised: 25/12/24, Accepted: 21/01/25)

Research Article

Factors Affecting the Quality of Life of the Elderly in Nonthaburi Province

Prasert Leksansern [‡] Arisara Leksansern [§]

Abstract

This research aims to study elderly welfare provision, social support for the elderly, quality of life of the elderly, and factors affecting the quality of life of the elderly in Nonthaburi Province. The research uses a quantitative approach. The variables studied include: 1) Elderly welfare provision in Thailand, divided into four aspects: life security, education, economy, and social aspects; 2) Social support for the elderly in Nonthaburi Province, which includes emotional support, labor support, financial and material support, and informational support; and 3) Quality of life of the elderly in Nonthaburi Province, covering physical, mental, social relationship, and environmental quality of life aspects. The sample consisted of 478 elderly individuals aged 60 and above, registered and residing in Nonthaburi Province. Multi-stage sampling was applied, with a questionnaire as the research instrument. Data were analyzed using descriptive and inferential statistics, with multiple regression analysis to identify factors affecting the quality of life of the elderly in Nonthaburi Province. The research findings revealed that: 1) Overall elderly welfare provision in Nonthaburi Province was at a moderate level; 2) Social support for the elderly in Nonthaburi Province was also at a moderate level; 3) The overall quality of life of the elderly in Nonthaburi Province was at a high level; and 4) Factors significantly influencing the quality of life of the elderly in Nonthaburi Province at the .05 level included social welfare provision, emotional social support, and social support in terms of labor, material, and financial services. The research suggests that relevant agencies should implement measures to enhance the economic aspect of the elderly's quality of life, especially by providing venues to support the sale of products from the elderly. It also recommends increasing social support for the elderly in terms of labor, material, and financial assistance, particularly financial support. Emphasis should be placed on social welfare provision, emotional support, and social support in labor, materials, and financial services, as these factors significantly influence the quality of life of the elderly.

Keywords: elderly welfare, social support, quality of life of the elderly, Nonthaburi province

[‡] Lecturer Dr., Faculty of Public Health, Rajapruk University, Email: leksansern@hotmail.com

[§] Associate Professor Dr., Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University,
Email: arisara.lek@mahidol.ac.th (Corresponding author)

(Received: 16/11/24, Revised: 25/12/24, Accepted: 21/01/25)

1. บทนำ

อัตราการเกิดของประชากรทั่วโลกมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่ผู้คนมีชีวิตยืนยาวขึ้น เป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิด “ปรากฏการณ์การสูงวัยของประชากรทั่วโลก” กล่าวคือ โครงสร้างอายุของประชากรโลกในแต่ละ ประเทศกำลังเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่มีอายุสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้จำนวนประชากรสูงอายุและสัดส่วนประชากรสูงอายุต่อประชากรทั้งหมดเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากรายงานสุขภาพคนไทยในปี 2565 (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2565) ประเทศไทยมีประชาการรวม 66.8 ล้านคน มีจำนวนผู้สูงอายุ 13 ล้าน คนหรือคิดเป็นร้อยละ 19.5 ของประชากรทั้งหมดซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และจากการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2567 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครัวเรือนตัวอย่างทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ระหว่างเดือนเมษายน - มิถุนายน 2567 พบว่า จำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เปิดเผยจำนวนผู้สถิติจำนวนผู้สูงอายุสัญชาติไทย พ.ศ. 2567 ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิ.ย. 2567 พบว่ามีจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด 13,450,391 คน จากจำนวนประชากรไทยทั้งหมด 64,989,504 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 20.70 ทำให้ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ "สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ" (Aged Society) เมื่อสัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นถึง 20% ของประชากรทั้งหมดในประเทศ จวบจนถึงปัจจุบันและยังคงมีแนวโน้มว่าจำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มมากขึ้นทุกปี สวนทางกับอัตราการเกิดที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เกิดการคาดการณ์ว่าประเทศไทยจะขยับเป็นสังคมสูงอายุแบบสุดยอด (Super Aged Society) มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 30 ในปี พ.ศ.2576 (กรมการปกครอง, 2567)

ผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ และสังคมไปในทิศทางที่เสื่อมลงทำให้ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันลดลงและเสี่ยงต่อการเกิดโรคเรื้อรังต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น ผู้สูงอายุจึงกลายเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ที่ต้องได้รับการดูแลมากขึ้นและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งพาตนเองได้และพ้นจากสภาพการเป็นภาระของสังคมหรือคนในครอบครัว คุณภาพชีวิตตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลก หมายถึงการรับรู้ในบริบทที่ดำรงชีวิตภายใต้วัฒนธรรมและระบบคุณค่า ซึ่งมีความสัมพันธ์กับเป้าหมาย ความคาดหวัง มาตรฐานและการตระหนักของแต่ละบุคคล จึงเป็นการรับรู้ความพึงพอใจและการรับรู้สถานะด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสภาพแวดล้อมของบุคคลในการดำรงชีวิตในสังคม โดยผู้สูงอายุจะมีจิตใจที่แตกต่างกัน แต่สิ่งหนึ่งที่เหมือนกัน คือ ผู้สูงอายุทุกคนต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเรื่องสำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงที่สูงวัยทั้งทางด้าน

ร่างกาย ความเจ็บป่วย ภาวะเศรษฐกิจ การงาน สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และด้านความสัมพันธ์ (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2567) ดังนั้น คุณภาพชีวิตจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อในสังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีจึงเป็นผู้สูงอายุที่สามารถดำเนินชีวิตอย่างผาสุกและมีสุขภาวะในบั้นปลายของชีวิต

จากข้อมูลประชากรของจังหวัดนนทบุรี ปี 2567 พบว่า จำนวนประชากรในจังหวัดนนทบุรีมีจำนวน รวม 1,297,953 คน เป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 267,283 คน หรือ คิดเป็นร้อยละ 20.59 ของประชากรทั้งหมด ทำให้จังหวัดนนทบุรีก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแบบสมบูรณ์ หรือ “สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ” (Aged Society) โดยมีผู้ที่อายุมากกว่า 60 ปี เกินร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในจำนวนนี้ได้รับการคัดกรองจำแนกตามกิจวัตรประจำวัน (ADL) จำนวน 65,451 คน คิดเป็นร้อยละ 24.49 โดยพบว่า เป็นกลุ่มผู้สูงอายุติดสังคม จำนวน 63,818 คน คิดเป็นร้อยละ 97.51 เป็นผู้สูงอายุติดบ้าน จำนวน 986 คน คิดเป็นร้อยละ 1.51 และเป็นผู้สูงอายุติดเตียง จำนวน 647 คน คิดเป็นร้อยละ 0.99 โดยมีผู้สูงอายุที่ได้รับการคัดกรองความเสี่ยงด้านสุขภาพ 9 ด้าน จำนวน 55,278 คน คิดเป็นร้อยละ 20.68 โดยมีความเสี่ยงด้านการมองเห็นมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ด้านการเคลื่อนไหวและด้านสุขภาพช่องปาก (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี, 2567)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างรอบด้าน ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสิ่งแวดล้อม ด้านร่างกายผู้สูงอายุควรมีสุขภาพกายที่แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ จึงจำเป็นต้องส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองและการออกกำลังกายอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ เช่น มีพื้นที่สาธารณะสำหรับออกกำลังกายและอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ด้านจิตใจผู้สูงอายุควรมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีความสุข และพึงพอใจในชีวิต จึงจำเป็นต้องส่งเสริมกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพจิต เช่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมทางสังคม และกิจกรรมนันทนาการด้านสิ่งแวดล้อมผู้สูงอายุควรอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิต จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ชุมชนมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่รองรับผู้สูงอายุ ให้มีความปลอดภัย และมีความเอื้ออาทรต่อกัน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุเอง ครอบครัว และชุมชน เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน

จังหวัดนนทบุรีนับเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุหรือภาวะ "ประชากรสูงวัย" โดย พบอัตราความผิดปกติจากการรับบริการคัดกรองในคลินิกผู้สูงอายุด้านการมองเห็น ด้านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ด้านการเคลื่อนไหว และด้านสุขภาพช่องปาก ดังนั้น การศึกษา "ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุใน

จังหวัดนนทบุรี" จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อที่จะนำไปสู่การวางแผนและดำเนินนโยบายที่เหมาะสมในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต และจัดระบบบริการดูแลสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ รวมทั้งนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตรงกับความต้องการหรือปัญหาที่แท้จริงของผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ และแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี

2) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี

3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี

3. การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

สวัสดิการผู้สูงอายุ คือ บริการที่จัดโดยรัฐ ภาคเอกชนและประชาชนในรูปโครงการ กิจกรรม การคุ้มครอง ส่งเสริม สนับสนุนการเข้าถึงสิทธิและประโยชน์ของผู้สูงอายุทั่วไปกับผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบาก ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553) ได้แก่

1. ด้านความมั่นคงในชีวิต คือ ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม การมีที่อยู่อาศัยมั่นคงและผู้สูงอายุมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีบริการที่พักอาศัยหรือสถานที่สงเคราะห์

2. ด้านการศึกษา คือ ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมสวัสดิภาพด้านการศึกษาและการเรียนรู้ มีการจัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่หรือที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน มีการสนับสนุนให้สังคม/ชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเป็นครูภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน มีการจัดการเรียนรู้จากศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน มีการจัดการกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การดูแลสุขภาพตนเองและผู้อื่น การฝึกอาชีพ

3. ด้านเศรษฐกิจ คือ ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมสวัสดิภาพด้านการมีงานทำกับรายได้และมีหลักประกันด้านการออมที่ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีความมั่นคงในชีวิต มีการจัดตั้งกองทุนในชุมชนเพื่อให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุ มีการแนะนำการบริหารการเงินในครอบครัว (จัดทำบัญชี รายรับ–รายจ่าย) มีการจัดหาสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผู้สูงอายุ และชุมชนหรือภาครัฐควรมีการอบรมให้ความรู้/พัฒนาทักษะด้านอาชีพ

4. ด้านสังคม คือ ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมสวัสดิภาพด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมและการเข้าถึงบริการทางสังคมและกฎหมาย มีการจัดกิจกรรมทางศาสนา/เข้าวัดปฏิบัติธรรม การจัดกิจกรรมออกกำลัง

กายและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ มีการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมถูกแสวงหาประโยชน์ โดยมิชอบด้วยกฎหมายและการถูกทอดทิ้ง มีสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดิน ห้องสุขา

3.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคม

Schaffer (2004) ได้แบ่งการสนับสนุนทางสังคมเป็น 3 ประเภท คือ

1. ด้านอารมณ์ (Emotion Support) คือ การได้รับความรัก ความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่มีความใกล้ชิด ความผูกพัน และมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2. ด้านแรงงานสิ่งของ เงินทอง และบริการ (Tangible Support) คือ การได้รับการช่วยเหลือด้านแรงงาน สิ่งของ เครื่องใช้ เงินทองและความสะดวกในการรับบริการต่าง ๆ ในชุมชน

3. การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Support) คือ การได้รับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำ ต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันและสุขภาพจากบุคคลในสังคม

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

องค์การอนามัยโลก ได้แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย (Physical domain) ด้านจิตใจ (Psychological domain) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationships domain) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental domain) ซึ่งแต่ละด้านมีความหมายดังนี้ (WHOQOL Group, 1994)

1. ด้านร่างกาย (Physical domain) เป็นการรับรู้สภาพร่างกายของผู้สูงอายุ ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณแข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความสุขสบายไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ความสามารถที่จะจัดการกับโรคภัยและความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงพละกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตนเอง การรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง การรับรู้ความสามารถในการทำงานและการรับรู้ว่าตนเองไม่ต้องพึ่งยาต่าง ๆ หรือการรักษาทางการแพทย์อื่น ๆ เป็นต้น

2. ด้านจิตใจ (Psychological domain) เป็นการรับรู้สภาพจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิดความจำ สมาธิ การตัดสินใจและความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ การรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้าหรือความกังวล การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อ

ต่าง ๆ ของตนที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่น ๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิติ รวมทั้งมีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationships domain) เป็นการรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าตนเองได้เป็นผู้ที่ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคม เป็นต้น

4. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental domain) เป็นการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าตนเองมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าได้อยู่ในสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีปราศจากมลพิษต่าง ๆ การคมนาคมที่ดี มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงินสถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าตนเองมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การรับรู้ว่าตนเองได้มีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี นำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพที่ 1

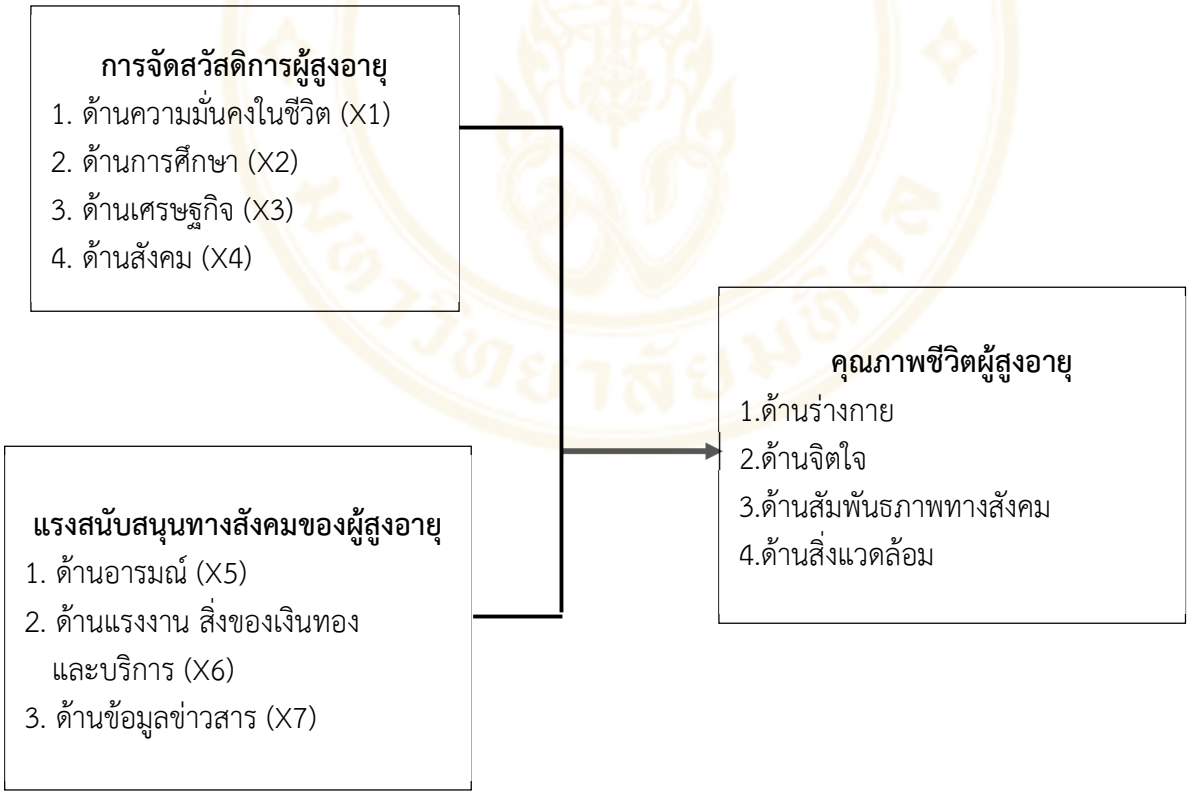

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี โดยศึกษาในกลุ่มตัวอย่างประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ (1) การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความมั่นคงในชีวิต ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม (2) แรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านแรงงาน สิ่งของเงินทองและบริการ และการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และ (3) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ คณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม

4.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและพักอาศัยอยู่ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 267,283 คน

4.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและพักอาศัยอยู่ในจังหวัดนนทบุรี คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน และผู้วิจัยเก็บเพิ่มเติมอีก 20 เปอร์เซ็นต์ เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 478 คน

4.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

สุ่มตัวอย่างโดยใช้รูปแบบการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage Sampling) เพื่อสุ่มพื้นที่ตัวอย่างและกลุ่มตัวอย่างจากครัวเรือน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มพื้นที่ตำบล (ร้อยละ 50 ของตำบลทั้งหมดในจังหวัด) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Samling) ได้ตำบลตัวอย่างจำนวน 27 ตำบล

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มพื้นที่หมู่บ้าน ตำบลละ 1 หมู่บ้าน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Samling) ได้หมู่บ้านตัวอย่าง จำนวน 27 หมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มตัวอย่างจากครัวเรือนที่มีผู้สูงอายุ ครัวเรือนละ 1 คน ด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) จากทะเบียนรายชื่อครัวเรือน

4.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ รายละเอียดของแบบสอบถามในแต่ละส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 17 ข้อ

ส่วนที่ 3 แรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 21 ข้อ

การแปลผลระดับของการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ แรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ใช้เกณฑ์ของ Best & Kahn (2003) ที่แบ่งช่วงการแปลผลตามหลักของการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) โดยการนำค่าสูงสุดลบด้วยค่าต่ำสุด แล้วหารด้วยระดับที่ต้องการแปลผล มีความหมายดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 หมายถึง ระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หลังจากนั้นนำมาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้ในการเก็บข้อมูล ส่วนการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ดำเนินการโดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าด้วยวิธีการของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .917

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้เข้าร่วมการวิจัย มีดังนี้

1. ผู้วิจัยอธิบายขั้นตอนการทำวิจัย การเตรียมความพร้อมผู้ช่วยนักวิจัย และการให้ความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยแก่ผู้ช่วยนักวิจัย

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การสำรวจเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมการวิจัย

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.6.1 สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่

1. การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อบรรยายคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ระดับ (1) การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี (2) แรงสนับสนุนทางสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี และ(3) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี

4.6.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี ทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคุณ (Multiple Regression Analysis)

4.7 การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี เลขที่ 38/2567 โดยผู้วิจัยคำนึงถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณของการวิจัยอย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิ์ของอาสาสมัครที่เข้าร่วมการวิจัย

5. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

5.1 การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ และแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในภาพรวมและจำแนกรายด้าน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของจังหวัดนนทบุรีในภาพรวม พบว่า มีการจัดสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุในระดับปานกลางเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยของการจัดสวัสดิการมากที่สุดคือ ด้านความมั่นคงในชีวิต (M = 3.39, SD = 0.93) รองลงมาคือ ด้านสังคม (M = 3.37, SD = 0.93) ด้านการศึกษา (M = 3.27, SD = 0.94) และด้านเศรษฐกิจ (M = 3.25, SD = 0.96) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน

สวัสดิการผู้สูงอายุ	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	(SD)	แปลผล
1. ด้านความมั่นคงในชีวิต	3.39	(0.93)	ระดับปานกลาง
2. ด้านการศึกษา	3.27	(0.94)	ระดับปานกลาง
3. ด้านเศรษฐกิจ	3.25	(0.96)	ระดับปานกลาง
4. ด้านสังคม	3.37	(0.93)	ระดับปานกลาง
รวม	**3.32**	**(0.86)**	**ระดับปานกลาง**

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุด้านความมั่นคง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของจังหวัดนนทบุรีด้านความมั่นคงในภาพรวม พบว่า มีการจัดสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการจัดสวัสดิการมากที่สุดคือ มีการปรับสภาพแวดล้อมในบ้าน และรอบบ้านให้เหมาะสม เช่น ติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง เพิ่มพื้นที่ใช้งานและรักษาความสะอาด (M = 3.72, SD = 0.95) รองลงมาคือ มีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

แก่การดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ เช่น มีพื้นที่สีเขียวเพียงพอ มลพิษทางอากาศ และเสียงอยู่ในระดับต่ำ และระบบสุขาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ (M = 3.55, SD = 0.93) ชุมชนมีกิจกรรมในการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้เหมาะกับผู้สูงอายุ (M = 3.38, SD = 1.10) มีการสนับสนุนบริการซ่อมแซมบ้านพักให้กับผู้สูงอายุอย่างทันท่วงทีและด้านเศรษฐกิจ (M = 3.21, SD = 1.09) และ มีการสนับสนุนบริการที่พักอาศัย/สถานที่สงเคราะห์ให้กับผู้สูงอายุ (M = 3.10, SD = 1.16) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการด้านความมั่นคงของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี จำแนกรายข้อ

สวัสดิการด้านความมั่นคง	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	(SD)	แปลผล
1. มีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมแก่การดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ เช่น มีพื้นที่สีเขียวเพียงพอ มลพิษทางอากาศ และเสียงอยู่ในระดับต่ำ และระบบสุขาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ	3.55	(0.93)	ระดับมาก
2. มีการปรับสภาพแวดล้อมในบ้าน และรอบบ้านให้เหมาะสม เช่น ติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง เพิ่มพื้นที่ใช้งานและรักษาความสะอาด	3.72	(0.95)	ระดับมาก
3. มีการสนับสนุนบริการซ่อมแซมบ้านพักให้กับผู้สูงอายุอย่างทันท่วงที	3.21	(1.09)	ระดับปานกลาง
4. มีการสนับสนุนบริการที่พักอาศัย/ สถานที่สงเคราะห์ให้กับผู้สูงอายุ	3.10	(1.16)	ระดับปานกลาง
5. ชุมชนมีกิจกรรมในการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้เหมาะกับผู้สูงอายุ	3.38	(1.10)	ระดับปานกลาง
รวม	**3.39**	**(0.93)**	**ระดับปานกลาง**

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุด้านการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของจังหวัดนนทบุรีด้านการศึกษาในภาพรวม พบว่า มีการจัดสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการจัดสวัสดิการมากที่สุดคือ มีการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ เช่น กิจกรรมการดูแลส่งเสริมสุขภาพ ฝึกอาชีพ และนันทนาการ (M = 3.61, SD = 1.05) รองลงมาคือ มีการจัดการเรียนรู้ โดยศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เช่นเศรษฐกิจพอเพียง การเกษตร

อินทรีย์ (M = 3.39, SD = 1.04) มีการส่งเสริมสนับสนุนให้สังคม/ชุมชนเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน (M = 3.31, SD = 1.02) และ มีการจัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่หรือที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน (M = 2.74, SD = 1.13) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการด้านการศึกษาของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี จำแนกรายข้อ

สวัสดิการด้านการศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	(SD)	แปลผล
1. มีการจัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่หรือที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	2.74	(1.13)	ระดับปานกลาง
2. มีการส่งเสริมสนับสนุนให้สังคม/ชุมชนเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน	3.31	(1.02)	ระดับปานกลาง
3. มีการจัดการเรียนรู้ โดยศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เช่น เศรษฐกิจพอเพียง การเกษตรอินทรีย์	3.39	(1.04)	ระดับปานกลาง
4. มีการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ เช่น กิจกรรมการดูแลส่งเสริมสุขภาพ ฝึกอาชีพ และนันทนาการ	3.61	(1.05)	ระดับมาก
รวม	**3.27**	**(0.94)**	**ระดับปานกลาง**

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของจังหวัดนนทบุรีด้านเศรษฐกิจในภาพรวม พบว่ามีการจัดสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการจัดสวัสดิการมากที่สุดคือ ชุมชนหรือภาครัฐมีการอบรมให้ความรู้หรือพัฒนาทักษะด้านอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ (M = 3.42, SD = 1.03) รองลงมาคือ มีการจัดตั้งกองทุนในชุมชนเพื่อให้การช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุ (M = 3.23, SD = 1.07) มีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินในครอบครัว เช่น การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เป็นต้น (M = 3.21, SD = 1.01) และ มีการจัดหาสถานที่เพื่อสนับสนุนการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผู้สูงอายุ (M = 3.16, SD = 1.07) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการด้านเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี จำแนกรายข้อ

สวัสดิการด้านเศรษฐกิจ	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	(SD)	แปลผล
1. มีการจัดตั้งกองทุนในชุมชนเพื่อให้การช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุ	3.23	(1.07)	ระดับปานกลาง
2. มีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินในครอบครัว เช่น การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เป็นต้น	3.21	(1.01)	ระดับปานกลาง
3. มีการจัดหาสถานที่เพื่อสนับสนุนการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผู้สูงอายุ	3.16	(1.07)	ระดับปานกลาง
4. ชุมชนหรือภาครัฐมีการอบรมให้ความรู้หรือพัฒนาทักษะด้านอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ	3.42	(1.03)	ระดับมาก
รวม	**3.25**	**(0.96)**	**ระดับปานกลาง**

5.1.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุด้านสังคม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของจังหวัดนนทบุรีด้านสังคมในภาพรวม พบว่า มีการจัดสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการจัดสวัสดิการมากที่สุดคือ มีการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ (M = 3.53, SD = 1.02) รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมทางศาสนา เข้าวัด ปฏิบัติธรรมให้แก่ผู้สูงอายุ (M = 3.52, SD = 1.00) มีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุในสถานที่สาธารณะ เช่น ทางลาด ห้องสุขา (M = 3.26, SD = 1.10) และ มีการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหาประโยชน์โดย มิชอบ หรือถูกทอดทิ้ง (M = 3.17, SD = 1.13) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี จำแนกรายข้อ

สวัสดิการด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	**(SD)**	**แปลผล**
1. มีการจัดกิจกรรมทางศาสนา เข้าวัด ปฏิบัติธรรมให้แก่ผู้สูงอายุ	3.52	(1.00)	ระดับมาก
2. มีการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ	3.53	(1.02)	ระดับมาก
3. มีการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหาประโยชน์โดย มิชอบ หรือถูกทอดทิ้ง	3.17	(1.13)	ระดับปานกลาง
4. มีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุในสถานที่สาธารณะ เช่น ทางลาด ห้องสุขา	3.26	(1.10)	ระดับปานกลาง
รวม	**3.37**	**(0.93)**	**ระดับปานกลาง**

5.1.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมและจำแนกรายด้าน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีในภาพรวม พบว่า มีแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของการจัดสวัสดิการมากที่สุดคือ ด้านอารมณ์ (M = 3.74, SD = 0.77) รองลงมาคือ ด้านข้อมูลข่าวสาร (M = 3.41, SD = 0.99) และด้านแรงงาน สิ่งของเงินทอง และบริการ (M = 2.96, SD = 0.89) ตามลำดับ ดังปรากฏในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน

แรงสนับสนุนทางสังคม	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	**(SD)**	**แปลผล**
1. ด้านอารมณ์	3.74	(0.77)	ระดับมาก
2. ด้านแรงงาน สิ่งของเงินทองและบริการ	2.96	(0.89)	ระดับปานกลาง
3. ด้านข้อมูลข่าวสาร	3.41	(0.99)	ระดับมาก
รวม	**3.37**	**(0.80)**	**ระดับปานกลาง**

5.1.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแรงสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแรงสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรีในภาพรวม พบว่า มีแรงสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของแรงสนับสนุนทางสังคมมากที่สุดคือ การได้รับการดูแลเอาใจใส่ และมีความใกล้ชิด ความผูกพันจากลูกหลาน (M = 3.99, SD = 0.86) รองลงมาคือ การได้รับการยกย่อง ยอมรับนับถือจากเพื่อน ญาติและลูกหลาน (M = 3.88, SD = 0.78) และ การได้รับการเยี่ยมเยียนจากชุมชน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ (M = 3.34, SD = 1.07) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อแรงสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี จำแนกรายข้อ

แรงสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	(SD)	แปลผล
1. การได้รับการยกย่อง ยอมรับนับถือจากเพื่อน ญาติและลูกหลาน	3.88	(0.78)	ระดับมาก
2. การได้รับการดูแลเอาใจใส่ และมีความใกล้ชิด ความผูกพันจากลูกหลาน	3.99	(0.86)	ระดับมาก
3. การได้รับการเยี่ยมเยียนจากชุมชน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ	3.34	(1.07)	ระดับปานกลาง
รวม	**3.74**	**(0.77)**	**ระดับมาก**

5.1.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแรงสนับสนุนทางสังคมด้านแรงงาน สิ่งของเงินทองและบริการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแรงสนับสนุนทางสังคมด้านแรงงาน สิ่งของเงินทองและบริการในภาพรวม พบว่า มีแรงสนับสนุนทางสังคมด้านแรงงาน สิ่งของเงินทองและบริการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของแรงสนับสนุนทางสังคมมากที่สุดคือ การได้รับความสะดวกในการรับบริการดูแลสุขภาพจากชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (M = 3.41, SD = 0.99) รองลงมาคือ สามารถขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับแรงงาน สิ่งของเครื่องใช้จากชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ (M = 2.84, SD = 1.02) และ การได้รับความช่วยเหลือทางด้านการเงิน (M = 2.63, SD = 1.04) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อแรงสนับสนุนทางสังคมด้านแรงงาน สิ่งของเงินทองและบริการของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี จำแนกรายข้อ

แรงสนับสนุนทางสังคมด้านแรงงาน สิ่งของเงินทอง และบริการ	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	(SD)	แปลผล
1. การได้รับความช่วยเหลือทางด้านการเงิน	2.63	(1.04)	ระดับปานกลาง
2. สามารถขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับแรงงาน สิ่งของเครื่องใช้จากชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้	2.84	(1.02)	ระดับปานกลาง
3. การได้รับความสะดวกในการรับบริการดูแลสุขภาพจากชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.41	(0.99)	ระดับมาก
รวม	**2.96**	**(0.89)**	**ระดับปานกลาง**

5.1.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแรงสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแรงสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารในภาพรวม พบว่า มีแรงสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของแรงสนับสนุนทางสังคมมากที่สุดคือ การได้เข้าร่วมประชุมประชาคม และร่วมกิจกรรมกับชุมชนอยู่เสมอ (M = 3.69, SD = 1.01) รองลงมาคือ การได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากเสียงตามสายที่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลประโยชน์และการบริการต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ (M = 3.39, SD = 1.13) การได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลประโยชน์และการบริการต่าง ๆ อย่างถูกต้องครบถ้วนสม่ำเสมอ (M = 3.34, SD = 1.11) และ การได้รับเอกสาร แผ่นพับต่าง ๆ จากทางเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับผลประโยชน์และการบริการต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ (M = 3.23, SD = 1.14) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อแรงสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี จำแนกรายข้อ

แรงสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	(S.D.)	แปลผล
1. การได้เข้าร่วมประชุมประชาคม และร่วมกิจกรรมกับชุมชนอยู่เสมอ	3.69	(1.01)	ระดับมาก
2. การได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากเสียงตามสายที่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลประโยชน์และการบริการต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ	3.39	(1.13)	ระดับปานกลาง
3. การได้รับเอกสาร แผ่นพับต่าง ๆจากทางเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับผลประโยชน์และการบริการต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ	3.23	(1.14)	ระดับปานกลาง
4. การได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลประโยชน์และการบริการต่าง ๆ อย่างถูกต้องครบถ้วนสม่ำเสมอ	3.34	(1.11)	ระดับปานกลาง
รวม	**3.41**	**(0.99)**	**ระดับมาก**

5.2 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี

5.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในภาพรวมและจำแนกรายด้าน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตมากที่สุดคือ ด้านจิตใจ (M = 4.07, SD = 0.69) รองลงมา ด้านร่างกาย (M = 4.05, SD = 0.72) ด้านสิ่งแวดล้อม (M = 3.81, SD = 0.72) และ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (M = 3.69, SD = 0.75) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	**ระดับความคิดเห็น**		
	ค่าเฉลี่ย	**(SD)**	**แปลผล**
1. ด้านร่างกาย	4.05	(0.72)	ระดับมาก
2. ด้านจิตใจ	4.07	(0.69)	ระดับมาก
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.69	(0.75)	ระดับมาก
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.81	(0.72)	ระดับมาก
รวม	**3.90**	**(0.61)**	**ระดับมาก**

5.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านร่างกาย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านร่างกาย พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตมากที่สุดคือ มีความสุขสบายไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุข อาทิ สูบบุหรี่ ดื่มสุรา การเล่นการพนัน (M = 4.24, SD = 1.06) รองลงมาคือ การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกายโดยการพบแพทย์เพื่อตรวจสุขภาพประจำปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (M = 4.11, SD = 0.96) การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและการทำงางานได้เป็นอย่างดี (M = 4.07, SD = 0.80) การพักผ่อนนอนหลับได้ดี (M = 3.96, SD = 0.87) และ การรับรู้พละกำลัง จากการออกกำลังกายเป็นประจำสม่ำเสมอ (M = 3.84, SD = 0.93) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตด้านร่างกายของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี จำแนกรายข้อ

คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	(SD)	แปลผล
1. มีความสุขสบายไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุข อาทิ สูบบุหรี่ ดื่มสุรา การเล่นการพนัน	4.24	(1.06)	ระดับมากที่สุด
2. การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย โดยการพบแพทย์เพื่อตรวจสุขภาพประจำปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	4.11	(0.96)	ระดับมาก
3. การรับรู้พละกำลัง จากการออกกำลังกายเป็นประจำสม่ำเสมอ	3.84	(0.93)	ระดับมาก
4. การพักผ่อนนอนหลับได้ดี	3.96	(0.87)	ระดับมาก
5. การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและการทำงางานได้เป็นอย่างดี	4.07	(0.80)	ระดับมาก
รวม	**4.05**	**(0.72)**	**ระดับมาก**

5.2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านจิตใจ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านจิตใจ พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตมากที่สุดคือ การรู้สึกมีความภาคภูมิใจมั่นใจต่อการดำเนินชีวิต (M = 4.17, SD = 0.78) รองลงมาคือ การรู้สึกดีมีความสุขสบายใจในการดำเนินชีวิตผู้สูงอายุ (M = 4.13, SD = 0.78) มีจิตใจที่เข้มแข็งสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ (M = 4.09, SD = 0.75) การมีสมาธิและการตัดสินใจตามคำสอนทางศาสนานำมาใช้ในชีวิตประจำวัน (M = 4.08, SD = 0.79) และ การรู้สึกมีคุณค่าและเป็นที่จดจำของคนในชุมชมชน (M = 3.88, SD = 0.83) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตด้านจิตใจของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี จำแนกรายข้อ

คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	(SD)	แปลผล
1. การรู้สึกดีมีความสุขสบายใจในการดำเนินชีวิตผู้สูงอายุ	4.13	(0.78)	ระดับมาก
2. มีจิตใจที่เข้มแข็งสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้	4.09	(0.75)	ระดับมาก
3. การรู้สึกมีคุณค่า และเป็นที่จดจำของคนในชุมชมชน	3.88	(0.83)	ระดับมาก
4. การรู้สึกมีความภาคภูมิใจมั่นใจต่อการดำเนินชีวิต	4.17	(0.78)	ระดับมาก
5. การมีสมาธิ และการตัดสินใจตามคำสอนทางศาสนานำมาใช้ในชีวิตประจำวัน	4.08	(0.79)	ระดับมาก
รวม	**4.07**	**(0.69)**	**ระดับมาก**

5.2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตมากที่สุดคือ การมีเพื่อนบ้านและญาติมิตรที่ดีมีความเอื้ออาทรต่อกัน ห่วงใยกันเสมอ (M = 3.92, SD = 0.89) รองลงมาคือ การได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคม (M = 3.78, SD = 0.80) การได้รับประโยชน์จากความสัมพันธ์ทางสังคมด้านสิ่งแวดล้อม (M = 3.77, SD = 0.85) การได้รู้เรื่องราวข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวันจากคนในชุมชน (M = 3.52, SD = 0.94) และ การได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม (M = 3.45, SD = 0.90) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี จำแนกรายข้อ

คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	(SD)	แปลผล
1. การได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม	3.45	(0.90)	ระดับมาก
2. การได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคม	3.78	(0.80)	ระดับมาก
3. การได้รู้เรื่องราวข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวันจากคนในชุมชน	3.52	(0.94)	ระดับมาก
4. การมีเพื่อนบ้าน และญาติมิตรที่ดีมีความเอื้ออาทรต่อกัน ห่วงใยกันเสมอ	3.92	(0.89)	ระดับมาก
5. การได้รับประโยชน์จากความสัมพันธ์ทางสังคมด้านสิ่งแวดล้อม	3.77	(0.85)	ระดับมาก
รวม	**3.69**	**(0.75)**	**ระดับมาก**

5.2.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสิ่งแวดล้อม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตมากที่สุดคือ การมีชีวิตอย่างอิสระ ไม่ถูกกักขังมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต (M = 4.35, SD = 0.76) รองลงมาคือ การอยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี การคมนาคมที่สะดวก (M = 4.23, SD = 0.78) การได้รับประโยชน์จากสถานบริการสุขภาพ และสถานบริการด้านสังคม (M = 3.71, SD = 0.95) การได้รับประโยชน์จากกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมยามว่าง (M = 3.61, SD = 0.94) การได้รับประโยชน์จากการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (M = 3.60, SD = 0.96) และ การมีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน (M = 3.37, SD = 0.99) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี จำแนกรายข้อ

คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	(S.D.)	แปลผล
1. การมีชีวิตอย่างอิสระ ไม่ถูกกักขังมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต	4.35	(0.76)	ระดับมากที่สุด
2. การอยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี การคมนาคมที่สะดวก	4.23	(0.78)	ระดับมากที่สุด
3. การมีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน	3.37	(0.99)	ระดับปานกลาง
4. การได้รับประโยชน์จากสถานบริการสุขภาพ และสถานบริการด้านสังคม	3.71	(0.95)	ระดับมาก
5. การได้รับประโยชน์จากการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	3.60	(0.96)	ระดับมาก
6. การได้รับประโยชน์จากกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมยามว่าง	3.61	(0.94)	ระดับมาก
รวม	**3.81**	**(0.72)**	**ระดับมาก**

5.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า มีตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษา 3 ตัว ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ สวัสดิการผู้สูงอายุด้านสังคม (X4) แรงสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ (X5) และ แรงสนับสนุนทางสังคมด้านแรงงาน สิ่งของเงินทอง และบริการ (X6)

เมื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรแต่ละตัวที่ร่วมทำนาย โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta Weight) พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ (X5) ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมากที่สุด รองลงมา คือ สวัสดิการผู้สูงอายุด้านสังคม (X4) และ แรงสนับสนุนทางสังคมด้านแรงงาน สิ่งของเงินทอง และบริการ (X6) ตามลำดับ (โดยมีค่า Beta = .607, .179 และ .102) โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันโรคความดันโลหิตสูงของผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 59.0 (R^2 = .590) ดังรายละเอียดในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 อิทธิพลของสวัสดิการผู้สูงอายุ แรงสนับสนุนทางสังคม กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficient		Standardized Coefficient	t	Sig F	Collinearity Statistics	
	b	SE	Beta			Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.609	0.091		17.743	.000		
สวัสดิการผู้สูงอายุด้านสังคม (X4)	0.119	0.039	0.179	3.033	0.003	0.236	4.231
แรงสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ (X5)	0.486	0.033	0.607	14.632	0.000	0.479	2.087
แรงสนับสนุนทางสังคมด้านแรงงาน สิ่งของเงินทอง และบริการ (X6)	0.071	0.034	0.102	2.082	0.038	0.343	2.915
Adjusted R^2 =.590, F-value = 103.227, Sig F =.000							

6. อภิปรายผล

1) การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของจังหวัดนนทบุรีในภาพรวม พบว่า มีการจัดสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีภารกิจในการทำงานหลายมิติเพิ่มมากขึ้น การจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุบางครั้งจึงอาจยังไม่ครอบคลุมทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิต โตอดิเทพย์ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การจัดสวัสดิการด้านการช่วยเหลือสาธารณะของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง

2) ในจังหวัดนนทบุรีในภาพรวม พบว่า มีแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานการณ์ปัจจุบันที่มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น การดูแลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและบุตรหลานจึงอาจไม่เพียงพอที่จะเป็นแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤดีมาศ พุทธมาตย์ (2562) ที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคม และความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แรงสนับสนุนทางสังคม ด้านอารมณ์มาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ แรงสนับสนุนด้านแรงงาน สิ่งของเงินทอง และบริการ และแรงสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร

3) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประเทศไทยได้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุระยะที่ 3 (พ.ศ.2566-2580) รองรับสังคมสูงวัยเชิงรุกทุกมิติ ภายใต้วิสัยทัศน์ "ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีหลักประกันมั่นคง เป็นพลังพัฒนาสังคม" โดยมีวัตถุประสงค์ประการหนึ่งเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีในทุกมิติ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2566) จึงทำให้มีการขับเคลื่อนตามแผนมาอย่างต่อเนื่องจากระยะที่ 2 และทำให้ผู้สูงอายุรับรู้ว่ามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชยา เคล้าดี และคณะ (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4) จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี

การศึกษานี้พบว่า มีตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษา 3 ตัว ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ สวัสดิการผู้สูงอายุด้านสังคม แรงสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ และแรงสนับสนุนทางสังคมด้านแรงงาน สิ่งของเงินทอง และบริการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่หน่วยงานภาครัฐมีการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุทั้งในด้านการแพทย์ เบี้ยสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุและเบี้ยความพิการซึ่งทำให้คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุดีขึ้นในระดับหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาณัฐ ไฝคำ (2561) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า อิทธิพลของนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย ส่วนแรงสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ที่พบว่าส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุนั้น อาจเนื่องมาจากการที่ผู้สูงอายุมักได้รับการดูแลเอาใจใส่ มีความใกล้ชิด และความผูกพันจากลูกหลานเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความสุข ความสบายใจ และช่วยทำให้ลูกหลานเข้าใจผู้สูงอายุมากขึ้น เกิดความผูกพันระหว่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล (2562) ซึ่งพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ผู้สูงอายุบางรายที่มีบ้านใกล้กัน หรืออยู่ในละแวกเดียวกันก็จะคอยช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันในยามเจ็บป่วย การมีครอบครัวอบอุ่นมั่นคงและมีความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดีถือเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสุขด้านอารมณ์ของผู้สูงอายุ สำหรับแรงสนับสนุนทางสังคมด้านแรงงาน สิ่งของเงินทอง และบริการ ที่พบว่าส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุนั้น อาจเนื่องมาจากการที่ผู้สูงอายุได้รับทรัพยากรในการดำรงชีพที่เพียงพอย่อมนำมาสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัศวิน ลิ้มฤกษ์ลำรึก (2564) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุคือ การสนับสนุนด้านแรงงานสิ่งของ งบประมาณและบริการ, สวัสดิการด้านสังคม, สวัสดิการด้านความมั่นคงในชีวิต และการสนับสนุนด้านอารมณ์ โดยสามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ร้อยละ 83.0

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) จากการศึกษาที่พบว่าสวัสดิการผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านเศรษฐกิจเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดนั้น ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการในการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านนี้เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในประเด็นการจัดหาสถานที่เพื่อสนับสนุนการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ

2) จากการศึกษาที่พบว่าแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านแรงงาน สิ่งของเงินทองและบริการ การได้รับความช่วยเหลือทางด้านการเงินเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดนั้น ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรมีมาตรการในการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านนี้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นการให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงินแก่ผู้สูงอายุผ่านการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เช่น การพัฒนาทักษะอาชีพใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับผู้สูงอายุ

3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุด้านสังคม แรงสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ และแรงสนับสนุนทางสังคมด้านแรงงาน สิ่งของเงินทองและบริการ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยในประเด็นเดียวกันนี้ในแต่ละช่วงเวลาเพื่อให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง และแนวโน้มคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

2) ควรมีการศึกษาในแต่ละพื้นที่เพื่อให้เห็นภาพรวมด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และสามารถนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกันได้

3) ควรมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในแต่ละบริบทของพื้นที่

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2567). *สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร(รายเดือน).* https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/mainpage

กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2566). *แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 (พ.ศ.2566-2580).* https://www.dop.go.th/th/laws/1/28/843.

กัญญาณัฐ ไฝคำ. (2561). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. 7*(2), 19-26.

กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล. (2562). *อิทธิพลของแรงสนับสนุนทางสังคมและคุณภาพชีวิตที่ มีต่อความสุขของผู้สูงอายุเขตกรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

จิรัชยา เคล้าดี, สุภชัย นาคสุวรรณ์ และจักรวาล สุขไมตรี. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารราชพฤกษ์, 15*(1), 27-32.

ธนิต โตอดิเทพย์. (2564). แนวทางการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. 15*(1), 18-28.

ฤดีมาศ พุทธมาตย์. (2562). *การสนับสนุนทางสังคมและความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2565). *รายงานสุขภาพคนไทย ปี 2565: ครอบครัวไทยในวิกฤตโควิด-19.* บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2567). *รายงานสุขภาพคนไทย ปี 2567: ความเครียด ภัยเงียบของสังคมไทย.* บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2553). *กรอบทิศทางการจัดสวัสดิการทางสังคมที่ยั่งยืน ในช่วงแผนฯ 11*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี. (2567). *เอกสารการตรวจราชการ ประจำปี 2567*. รายงานการประชุมตรวจราชการ. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี.

อัศวิน ลิ้มฤกษ์ลำรึก. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนอร์ทเทิร์น, 5*(1), 42-57

Best, J. W., & Kahn, J. V. (2003). *Research in education* (9th ed.). Allyn and Bacon.

Krejcie, R. V., & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607-610.

Schaffer, M. A. (2004). *Social support.* In S. J. Peterson, & T. S. Bredow (Eds.), *Middle range theories: Application to nursing research* (2nd ed., pp. 179-202). Lippincott Williams and Wilkins.

WHOQOL Group. (1994). The World Health Organization Quality of Life assessment (WHOQOL): Position paper from the World Health Organization. *Social Science and Medicine, 41*, 1403-1409.

Yamane T. (1973). *Statistics: An Introductory analysis*. Harper and Row Publication.